

**Záměr
na vyhlášení zvláště chráněného území
a
ochranného pásma zvláště chráněného území**

**ve smyslu ustanovení § 40 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb.
o ochraně přírody a krajiny v platném znění
a § 10 vyhlášky č. 45/2018 Sb.**

Přírodní rezervace Na Čihadle

Datum zpracování: 11. 5. 2022

1 Název zvláště chráněného území:

Na Čihadle

2 Návrh kategorie ochrany zvláště chráněného území:

Přírodní rezervace – dále jen „PR“ (ve smyslu § 33 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů – dále jen „zákon“).

3 Předměty ochrany a jejich popis:

3.1 Souhrnná charakteristika předmětů ochrany:

Předmětem ochrany je zachovalé rašeliniště tvořené mozaikou otevřených vrchovišť, vrchovištních šlenků a rašelinných smrčín a na ně vázaných druhů rostlin a živočichů typických pro tyto biotopy.

3.1 Popis předmětů ochrany

A. ekosystémy

název ekosystému	Podíl plochy v ZCHÚ (%)	popis ekosystému
Bezlesí vrchovištního typu R3.1, R3.3	12	Rozsáhlé přirozené bezlesí výrazného sedlového vrchoviště, s četnými rašelinnými jezírky (největší 350 m ²), řídkým porostem zakrslých, v současnosti převážně proschlých smrků a s typickou vrchovištní vegetací svazů <i>Sphagnion medii</i> , <i>Oxycocco-Ericion</i> a <i>Leuko-Scheuchzerion palustris</i> , vyhraněná květena, význačné druhy mechorostů a reliktní fauna bezobratlých; součást areálu Jizerskohorské populace tetřívka obecného (<i>Lyrurus tetrix</i>) - druhu evropských směrnic a předmětu ochrany ptací oblasti Jizerské hory; jedno z nejvýznamnějších vrchovišť v CHKO Jizerské hory.
Rašelinné smrčiny L9.2A	55	Přirozené smrkové porosty na rašelinných půdách v úzkém lemu obklopující otevřené vrchoviště. V současnosti jde o značně poškozené, volně zapojené etážovité porosty. Vyskytuje se zmlazení břízy karpatské (<i>Betula pendula</i> var. <i>carpatica</i>). V podrostu je místy kleč, pocházející většinou z výsadeb z konce 20. století. V bylinném patru jsou přítomny keříčky: borůvka (<i>Vaccinium myrtillus</i>), brusinka (<i>V. vitis-idaea</i>), vřes (<i>Calluna vulgaris</i>), nepravidelně i vložyně (<i>V. uliginosum</i>) a klikva (<i>Oxycoccus palustris</i>), z dalších druhů bezkolenec modrý (<i>Molinia caerulea</i>), suchopýr pochvatý (<i>Eriophorum vaginatum</i>), metlička křivolaká (<i>Avenella flexuosa</i>), k typickým druhům patří plavuň pučivá (<i>Lycopodium annotinum</i>). Mechové patro je nerovnoměrně vyvinuto, tvoří je zejména rašelínky (<i>Sphagnum</i> sp.) a ploníky (<i>Polytrichum</i> sp.).

4 Cíl ochrany:

Zachování rašelinných a lesních přírodních společenstev s výskytem chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů v relativně nedotčeném stavu, tj. vyloučit zde takové zásahy, které by vedly k jeho narušení (včetně nežádoucího ovlivnění stanovištních poměrů) a zejména vytvořit podmínky pro co nejrychlejší obnovu životaschopného lesního porostu po jeho obvodu.

V lemu okolo vrchovištního bezlesí je třeba obnovit rašelinnou smrčinu, v navazujících polohách ochranného pásma na minerálních půdách podpořit vznik přírodě blízkého lesa se zvýšeným podílem „melioračních dřevin“, včetně těch, které zde zatím nejsou zastoupeny (buk, klen, jedle). K dosažení tohoto cíle lze s výhodou využít rozsáhlou oplocenku, která doposud umožnila zdárné odrůstání nejen výsadeb břízy a jeřábu, ale i jejich náletů.

5 Základní ochranné podmínky:

Základní ochranné podmínky přírodních rezervací jsou stanoveny v § 34 odst. 1 zákona.

6 Návrh bližších ochranných podmínek přírodní rezervace:

V souladu s ustanovením § 33 odst. 1 zákona se navrhuje, aby na území nově navržené přírodní rezervace bylo možno jen se souhlasem orgánu ochrany přírody provádět tyto činnosti a zásahy:

- a) přikrmovat zvěř a umisťovat myslivecká zařízení,
- b) provádět těžební a výchovné zásahy na lesních pozemcích v období od 1. 4. do 15. 7.,
- c) vstupovat mimo vyznačené trasy
- d) vyznačovat nové cyklistické, lyžařské a turistické trasy,
- e) pořádat hromadné sportovní, turistické a jiné akce,
- f) létat na sportovních létajících zařízeních a s bezpilotními letadly (včetně dronů) a jejich modely,
- g) umisťovat stavby včetně zařízení plnicí funkci staveb, reklamní nebo informační zařízení, návštěvnickou infrastrukturu, povolovat nebo provádět stavby, změny dokončených staveb anebo změny staveb před jejich dokončením a rekonstrukce staveb a zařízení.

7 Vymezení ochranného pásma:

K zabezpečení zvláště chráněného území před rušivými vlivy je v souladu s § 37 odst. 1 zákona navrhováno vyhlásit ochranné pásmo, a to v podobě území obklopujícího PR mezi přílehlými lesními cestami a PR Černá hora.

Ochranný režim ochranného pásma řeší ust. § 37 odst. 2 zákona. Nadto se navrhuje následující činnosti a zásahy, které jsou vázány na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody:

- a) přikrmovat zvěř a umisťovat myslivecká zařízení,
- b) vyznačovat nové cyklistické, lyžařské a turistické trasy,
- c) pořádat hromadné sportovní, turistické a jiné akce.
- d) létat na sportovních létajících zařízeních a s bezpilotními letadly (včetně dronů) a jejich modely

8 Územně správní zařazení území:

8.1. PR

- kraj: Liberecký
- okres: Liberec
- obec s rozšířenou působností: Frýdlant
- obec s pověřeným obecním úřadem: Frýdlant
- obec: Hejnice
- katastrální území: Hejnice

8.2. OP PR

- kraj: Liberecký
- okres: Liberec
- obec s rozšířenou působností: Frýdlant
- obec s pověřeným obecním úřadem: Frýdlant
- obec: Hejnice
- katastrální území: Hejnice

9 Parcelní vymezení pozemků dotčených záměrem na vyhlášení přírodní rezervace a ochranného pásma přírodní rezervace:

9.1 Přírodní rezervace

Katastrální území: 638196, Hejnice

Číslo parcely podle KN	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Číslo listu vlastnictví	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v ZCHÚ (m ²)
1234	vodní plocha	zamokřená plocha	6	22398	22398
1224/1	lesní pozemek		6	4383900	8280
1247/16	lesní pozemek		6	33805	14120
Celkem					44798

9.2 Ochranné pásmo přírodní rezervace

Katastrální území: 638196, Hejnice

Číslo parcely podle KN	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Číslo listu vlastnictví	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v OP (m ²)
1224/1	lesní pozemek		6	4383900	85500
1247/16	lesní pozemek		6	33805	16020
Celkem					101520

10 Předpokládaná výměra zvláště chráněného území:

- Přírodní rezervace: 4,48 ha
- Ochranné pásmo: 10,1520 ha

* pozn.: výměra byla stanovena v GIS

11 Odůvodnění návrhu:

11.1 Historie ochrany území:

Vrchoviště Na Čihadle je jako státní přírodní rezervace chráněno již od roku 1960. Tehdejší přísná rezervace o rozloze 5,11 ha zahrnovala porosty na polesí Smědava, na přísnou rezervaci navazovala dosti rozsáhlá řízená rezervace s výměrou 33,32 ha, která pokrývala porosty na polesí Hejnice a na polesí Smědava. V roce 1965 byla rezervace vyhlášena znovu, ve zmenšené rozloze. Vlastní rezervace o výměře 4,08 ha byla ohraničena porosty 51 a9, 99 b1, b2, 100 b1, b2 (dle stejné porostní mapy jako v r. 1960), ochranné pásmo o výměře 8,88 ha zaujímal porosty 49 a2, 50 a7, 51 a1, a2, 100 a1, a4. Stejně ohraničení (i s odkazem na stejný, již dávno zastaralý mapový zdroj) rezervace bylo převzato do výnosu z r. 1987, který je *de iure* v platnosti doposud. Podle něj je součástí rezervace nejen vlastní vrchoviště Na Čihadle, ale i malé torzo staršího vrchoviště Na Žďárku, ležící cca 0,5 km na sever při Štolpišské silnici (porost 51 a9 - část jižně od této silnice). Ochranné pásmo pak zaujímá porosty při Černém potoce mezi těmito dvěma lokalitami.

V r. 1992 byla vyhláškou č. 395/92 Sb. převedena do kategorie „přírodní rezervace“.

S obnovou LHP v r. 1992 byl zpracován návrh na změnu hranic rezervace Na Čihadle: z PR Na Čihadle se navrhla k vynětí malá odlehlá část Na Žďárku a ochranné pásmo bylo nově navrženo pouze při západním a východním okraji vrchoviště, tj. partie níže po proudu Černého potoka již nebyly do ochranného pásma pojaty. Tento návrh neprošel legislativním procesem, ale i přesto byl začleněn do LHP, převzal ho i ÚSOP a byl i základem pro vymezení EVL Jizerské smrčiny a pro hranice stanoviště Ramsarské úmluvy – Horní Jizera, a je tedy jejich součástí.

Od roku 2004 je PR součástí ptačí oblasti Jizerské hory (CZ0511008); od r. 2009, kdy vznikla nařízením vlády evropsky významná lokalita Jizerské smrčiny (kód CZ0510412), je PR součástí této EVL.

V roce 2012 byla v Jizerských horách navržena a zapsána na seznam mokřadů mezinárodního významu Ramsarské úmluvy lokalita „Jizera Headwaters (Horní Jizera)“ pod číslem 2074, do tohoto území byla PR Na Čihadle také zahrnuta.

Navrhované ochranné pásmo zasahuje jihozápadním segmentem k hranici PR Černá hora a spojuje de facto tato dvě zvláště chráněná území právě jejich ochrannými pásmy. Ochranné pásmo PR Černá hora není vymezeno, ale ze zákona jej tvoří padesátimetrový pruh po obvodu PR Černá hora.

11.2 Hlavní důvody zpracování záměru na vyhlášení PR:

Hlavním důvodem vyhlášení (resp. přehlášení) PR je rozpor mezi platným vyhlášovacím dokumentem a v roce 1992 dohodnutým vymezením (resp. od té doby reálně chráněným územím). Nově vyhlášená rezervace včetně ochranného pásma respektuje návrh z roku 1992, upravené parcelní hranice a její rozsah lépe odpovídá výskytu předmětů ochrany. Bližší ochranné podmínky jsou definovány s ohledem na aktuální rizika v oblasti (klimatická změna, rekreace) a zefektivnění péče o předměty ochrany.

Důvodem je i jednoznačné vymezení hranice PR a jejího OP vyhotoveným záznamem podrobného měření změn hranice.

Segment Na Žďárku i přes nezpochybnitelnou kvalitu biotopu svým umístěním a rozsahem neodůvodňuje ponechání v PR. V současné době je jeho ochrana zaručena jednak obecnou ochranou (ust. § 3 a 4 zákona – ochrana významných krajinných prvků) a jednak ochranou biotopu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů (ust. § 49 a 50 zákona). V souladu s plánem péče o CHKO bude tento segment součástí studie rašelinných biotopů na území CHKO a prověření možnosti stanovení

jejich zvláštní územní ochrany (v úvahu připadá začlenění k navrhovanému MZCHÚ Na Kotli spolu s rašelinnými smrčínami v oblasti pramenné části Černého potoka).

11.3 K názvu zvláště chráněného území

Název ZCHÚ "Na Čihadle" je používán od vyhlášení území v roce 1960. Vzhledem k tomu, že nové vyhlášení je přehlášením stávajícího zvláště chráněného území, může být původní zažitý název zachován, aniž by docházelo k duplicitě názvů zvláště chráněných území.

11.4 Ke kategorii ochrany zvláště chráněného území

Stávající kategorie ochrany (tzn. přírodní rezervace) na lokalitě bude zachována.

11.5 K předmětům ochrany:

Předměty ochrany jsou vymezeny tak, aby obsáhly přírodní hodnoty území navržené přírodní rezervace v celém jejím rozsahu.

Vrchoviště Na Čihadle patří k nejznámějším a nejcenějším rašelinným lokalitám v Jizerských horách. Je zde plně vyvinuta typická vrchovištní vegetace s vitálními populacemi všech významnějších rostlin, význačných druhů mechorostů a s reliktní faunou bezobratlých na bezlesí vázaných ptáků. Na rozsáhlém přirozeném vrchovištním bezlesí (biotopy R3.1, R3.3) se nachází velký počet hlubokých rašelinných jezírek (včetně největšího blánku Jizerských horách). Vedle vrchovištního bezlesí se na území rezervace nacházejí zbytky rašelinné smrčiny (biotop L9.2A), která i v minulosti tvořila lem bezlesí. Mozaika uvedených biotopů představuje význačné území s výskytem chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů.

11.6 K cílům ochrany:

Cíle ochrany jsou formulovány v souladu s ustanovením § 33 a 34 zákona.

11.7 K návrhu bližších ochranných podmínek:

Bližší ochranné podmínky přírodní rezervace jsou navrženy v souladu s ustanovením § 44 odst. 3 zákona a jsou nastaveny tak, aby umožnily orgánu ochrany přírody usměrňovat činnosti, které nejsou zcela ošetřeny základními ochrannými podmínkami přírodní rezervace nebo chráněné krajinné oblasti a mohly by vést k nežádoucím změnám dochovaného stavu přírodního prostředí. Podmínky reflektují aktuální rizika v oblasti a vývoj v území.

11.8 K jednotlivým bližším ochranným podmínkám na území přírodní rezervace a v případě bližších ochranných podmínek a), d), e), f) i na území ochranného pásma přírodní rezervace:

ad a) přikrmovat zvěř a umisťovat myslivecká zařízení

Zvyšování obsahu dusíku a fosforu v půdě následkem přikrmování a zvýšeného pohybu zvěře lokálně zhoršuje podmínky pro společenstva předmětu ochrany, soustředěním zvěře dochází k lokálnímu sešlapu a narušení půdního povrchu, tvorbě kališť, krmeliště a vnadiště mohou být také zdrojem výskytu plevelů a jiných nepůvodních druhů, soustředění především černé zvěře je vysoce rizikové pro na zemi hnízdící ptáky.

ad b) provádět těžební a výchovné zásahy na lesních pozemcích v období od 1. 4. do 15. 7.

Přírodní rezervace je součástí významného tokaniště a hnízdiště řady druhů ptáků, včetně druhů zvláště chráněných, ohrožených a druhů, které jsou předmětem ochrany ptačí oblasti Jizerské hory, která se s PR Na Čihadle překrývá - např. tetřívka obecná, bekasina otavní. Těžební a výchovné zásahy, které nejsou legislativně nijak časově omezeny, jsou významnou rušivou činností a hnízdní možnosti některých druhů ptactva limituje, proto je vhodné je provádět mimo stanovenou dobu. V období zimování tetřívka není rušení lesnickou činností vzhledem k nepřístupnosti lokality možné, proto jej BOP neřeší.

ad. c) vstupovat mimo vyznačené trasy

Rašelinné biotopy jsou obecně citlivé na antropogenní zásahy a kromě přímého poškození (sešlap), hrozí i rušení či usmrcení živočichů.

ad d) vyznačovat nové cyklistické, lyžařské a turistické trasy

Nevhodným vedením cyklistických, lyžařských a turistických tras může docházet k nežádoucí koncentraci návštěvníků a přímému poškození PR (sešlap, rušení či usmrcení živočichů) i nepřímému poškození (eutrofizace výkaly, vnos cizorodých látek z odpadků).

ad e) pořádat hromadné sportovní, turistické a jiné akce

Lokality výskytu některých společenstev tvořících předmět ochrany přírodní rezervace mohou být intenzivním pohybem osob při hromadné sportovní, turistické a jiné veřejné akci vážně poškozeny nebo zcela zničeny (viz také ad c) a ad d).

ad f) létat na sportovních létajících zařízeních a s bezpilotními letadly (včetně dronů) a jejich modely

S ohledem na výskyt vzácných a ohrožených druhů ptáků (tetřívky obecný, bekasina otavská) je provoz uvedených zařízení v rezervaci a jejím ochranném pásmu nežádoucí, neboť by mohl mít značně negativní vliv na jejich existenci (rušení, přímá kolize při vyplašení).

ad g) umisťovat stavby včetně zařízení plnící funkci staveb, reklamní nebo informační zařízení, návštěvnickou infrastrukturu, povolovat nebo provádět stavby, změny dokončených staveb anebo změny staveb před jejich dokončením a rekonstrukce staveb a zařízení

S ohledem na existenci stávajících staveb a zařízení na území PR je nutné jejich případnou rekonstrukci či úpravy podřídit posouzení orgánu ochrany přírody. Základní ochranné podmínky dle ust. § 34 zákona totiž řeší pouze umisťování a realizaci nových staveb, stejně tak podmínky dle ust. § 26 odst. 2/ písm. a) zákona pro území I. zóny. S rozvojem turistického ruchu je nutné posoudit i případné umístění návštěvnické infrastruktury včetně informačních zařízení a to s ohledem na možná rizika kumulace návštěvníků na území PR a z toho vyplývající rizika.

11.9 K vymezení hranice zvláště chráněného území:

Navržená hranice přírodní rezervace respektuje z části hranice parcel, ale pozemky p. č. 1224/1 a 1247/16 v k. ú. Hejnice v něm leží jen zčásti. Hranice nekopíruje stávající lomové body parcel a pro vymezení PR tak bude vypracován záznam podrobného měření změn.

11.10 K vymezení ochranného pásma:

Zároveň s návrhem vyhlášení PR je navrhováno vyhlášení ochranného pásma přírodní rezervace. Do ochranného pásma byly zahrnuty pozemky navazující na území vlastní PR, na nichž by realizace činností vázaných na souhlas orgánu ochrany přírody dle § 37 odst. 2 zákona mohla mít nepříznivý dopad na předmět ochrany PR. Z důvodu zamezení negativního vlivu na PR byly i v OP definovány bližší ochranné podmínky.

Vyhlašované ochranné pásmo přírodní rezervace částečně kopíruje parcelní hranice, nicméně dotčené pozemky v k. ú. Hejnice v něm leží pouze zčásti, a proto bude pro vymezení OP vypracován záznam podrobného měření změn.

12 Přílohy:

- M1 - Orientační mapa PR Na Čihadle
- M2 - Zákres hranice PR Na Čihadle